

บทที่ 5

การปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศไทยให้เป็นไปตามพันธกรณี ของอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพิธีสารเกียวโต

พิธีสารเกียวโตเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศซึ่งอยู่ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ UNFCCC โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่มีความชัดเจนมากขึ้นโดยให้ประเทศที่พัฒนาแล้วมีพันธกรณีในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ให้ได้ภายในปี 2551 – 2555 และพิธีสารฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 90 หลังจากวันที่มีประเทศภาคีในอนุสัญญา ไม่น้อยกว่า 55 ประเทศภาคีรวมถึงประเทศภาคีที่รวมอยู่ในภาคผนวกที่ I ซึ่งมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 55 ภายในปี พ.ศ. 2533 ของประเทศภาคีที่รวมอยู่ในภาคผนวกที่ I ที่ได้มอบตราสารในการให้สัตยาบัน ยอมรับ เห็นชอบหรือการภาคยานุวัติ

สำหรับรัฐหรือองค์การร่วมทางเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคที่ให้สัตยาบัน ยอมรับ หรือ เห็นชอบพิธีสารนี้หรือให้ภาคยานุวัติภายหลังได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวไว้ในอนุมาตรา 1 ข้างต้นแล้ว พิธีสารนี้จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 90 หลังจากวันที่มีการมอบตราสารในการให้สัตยาบัน ยอมรับ อนุมัติหรือภาคยานุวัติผลทางกฎหมายจากการเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาและพิธีสารเกียวโตโดยประเทศใดที่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีหลังจากที่พิธีสารมีผลบังคับใช้แล้วจะต้องดำเนินการตามข้อผูกพันตามพันธกรณีทั้งปวงแห่งอนุสัญญา¹ สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐสมาชิกแห่งสหประชาชาติได้เห็นความสำคัญของปัญหาโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงได้ลงนามในอนุสัญญา ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ระหว่างการประชุมของสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 1992 และได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมเป็นภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nation Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) โดยอนุสัญญา ฉบับนี้เริ่มมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 28 มีนาคม ค.ศ.

¹ Executive Summary Framework of National Action Plan on Climate Change , office of Environmental Policy and Planning Ministry of Science ,technology and Environment.

1995 และผลทางกฎหมายของการเข้าเป็นภาคีส่งผลให้ประเทศไทยต้องอนุวัติการหรือดำเนินการใดๆ ตามที่อนุสัญญานี้กำหนดในฐานะที่ได้เข้าเป็นภาคีแล้ว

1. นโยบายของประเทศไทยในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ต่อมารัฐบาลของประเทศไทยจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน และคณะผู้เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งมีเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน เพื่อที่จะเตรียมการเกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางนโยบายและมาตรการที่จะดำเนินการต่างๆ ตามพันธกรณีที่ได้ลงนามไว้ในฐานะประเทศภาคีสมาชิก เมื่อนำกรอบนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าจะสามารถนำไปดำเนินการเพื่อปฏิบัติ โดยนำเอาแผนงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาดังนี้

1.1 นโยบายสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ²

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปแนวคิดและแนวทางในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1-9 ซึ่งในส่วนของการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ผู้เขียนพบว่า แนวทางในการพัฒนามีความชัดเจนมากขึ้นโดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) มีการกำหนดแนวคิดการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development) เน้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ การให้เกิดความสมดุลระหว่างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แนวทางการพัฒนายังเน้นถึงการแก้ปัญหการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต้องควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการปรับปรุงระบบบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้แล้วแผนพัฒนาฯ

² อำนาจ วงศ์บัณฑิต, เอกสารประกอบการสอนวิชาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ น.56-58.

ฉบับที่ 7 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ด้วยการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 จึงเป็นการยกฐานะสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้นเป็นกรมใหม่จำนวน 3 กรม ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 8

มีแนวทางในการดำเนินงาน 3 ประการคือ การฟื้นฟูบูรณะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม , การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนและประการสุดท้ายคือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 9 ยังคงรักษามาตรการเดิมของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ฉบับที่ 8 กล่าวคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น ชุมชนและประชาชนอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมีการจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเป็นไปตามศักยภาพ เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพ เกิดความเป็นธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้แล้วผู้เขียนพบว่าแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 จะมีการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่ให้สิทธิและหน้าที่แก่พลเมืองในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแทรกไว้ในหลายมาตรา เช่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร มาตรา 59 ว่าด้วยสิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรัฐวิสาหกิจในกิจกรรมหรือโครงการที่อาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น และ มาตรา 69 ว่าด้วยบุคคลมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมาตรา 290 การให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นในการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ เป็นต้น

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559
 เนื้อหาสาระนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 –

2559 ตามมาตรา 36 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีการวางแผนการจัดการครอบคลุมปัญหาทางด้านอากาศ เช่น การจัดการคุณภาพอากาศ การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ รวมทั้งให้มีการจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและระหว่างส่วนราชการกับเอกชน การประมาณการเงินและงบประมาณแผ่นดิน และเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการตามแผน การกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน การตรากฎหมายและกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน การตรวจสอบและติดตามวิเคราะห์คุณภาพของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแผนสิ่งแวดล้อม

1.3 นโยบายประหยัดพลังงาน

สืบเนื่องจากการที่เราจะได้พลังงานมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่มนุษย์ได้ เราต้องแลกกับการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติไปเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น การได้พลังงานไฟฟ้า ก็จะได้พลังงานไฟฟ้าที่เรานำมาใช้ภายในบ้านนั้น ต้องมีการกลั่นและเผาไหม้เชื้อเพลิงเพื่อให้ได้มาซึ่งพลังงานไอน้ำมาปั่นหมุนไดนาโมเพื่อให้ได้พลังงานไฟฟ้าแล้วจึงมาจ่ายตามบ้าน ดังนั้น จึงต้องมีนโยบายเพื่อการประหยัดพลังงานเพื่อเราจะได้มีพลังงานมาใช้ได้อย่างก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดและเป็นสูญเสียทรัพยากรให้น้อยที่สุดเช่นกัน

การดำเนินงานของภาครัฐได้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานในปี 2535 สำหรับมาตรการที่ใช้โดยภาครัฐในการส่งเสริมการประหยัดพลังงานส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการประหยัดพลังงาน โดยจะมีการฝึกอบรม และการประชาสัมพันธ์ทั่วไป นอกจากนี้ยังมีนโยบายให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคแก่บริษัท โรงงาน หน่วยงาน โดยการช่วยตรวจวิเคราะห์การใช้และเสนอมาตรการการประหยัดทั้งหมดนี้ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พ.พ.) เป็นผู้ดำเนินการ โดยได้พบปัญหาว่า ไม่ค่อยมีผลมากนัก เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วทางโรงงาน หน่วยงาน ไม่ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้เสนอ โดยเฉพาะนโยบายที่ต้องใช้งบประมาณสูงในการออกแบบติดตั้งที่สลับซับซ้อน

นโยบายประหยัดพลังงานที่ให้ผลได้ ตัวอย่างเช่น นโยบายด้านภาษี ที่จัดดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ โดยอาศัยนโยบายของกระทรวงการคลัง ที่ให้ลดการ

นำเข้าวัสดุอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงาน แต่เป็นที่สังเกตได้ว่ามีผู้นำมาปฏิบัติตามนโยบายนี้ค่อนข้างน้อย

สำหรับช่วงหลังปี พ.ศ. 2535 ที่มีการออกกฎหมายส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งมีข้อกำหนดให้จัดตั้งกองทุนอนุรักษ์พลังงาน โดยจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานมากขึ้น เนื่องจากมีการกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมาย ให้อาคารและโรงงานต่างๆ ใช้พลังงานได้โดยมีการควบคุม และหากมีการใช้เกินกำหนดจะต้องมีผู้รับผิดชอบทางด้านพลังงาน นอกจากนี้ยังจัดให้มีรายงานข้อมูลทางด้านพลังงานซึ่งครอบคลุมการใช้ การผลิต และการปรับปรุงเครื่องจักร โดยการเสนอแผน ตั้งเป้าหมายการประหยัดพลังงาน ให้มีกองทุนฯ ทำการสนับสนุนงบประมาณทางการเงินในการตรวจวิเคราะห์โดยเบื้องต้น และให้มีรายละเอียดในการจัดทำเป้าหมายและแผน ตลอดจนการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ประหยัดพลังงาน

นอกจากนี้ยังจัดให้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานการใช้และการอนุรักษ์พลังงานเพื่อให้เจ้าของกิจการปฏิบัติในกรณีอาคารของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานประหยัดกองทุนที่ทำการสนับสนุนนโยบาย และริเริ่มโครงการต่างๆ เช่น การประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งต้องการลดการใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นหลัก

ปัจจุบันแล้วการดำเนินนโยบายประหยัดพลังงานของประเทศจะทำฝ่าย 3 หน่วยงานหลัก คือ สำนักงานนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (พพ.) และสำนักงานจัดการด้านการไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยอาศัยเงินสนับสนุนจากกองทุนอนุรักษ์พลังงานเป็นสำคัญ โดยที่บางส่วนได้จากเงินงบประมาณ และเงินของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเองมาตรการที่ใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประหยัดพลังงาน

2. การปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศไทยให้เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติ

ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและพิธีสารเกียวโต:

ศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย

หลังจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแล้ว หากมาพิจารณาถึงมาตรการกฎหมายเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีแล้ว ยังมีสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับข้อตกลงทางเทคนิคที่จะเป็นกรอบให้ประเทศไทยภาคนำไปอนุวัติการเป็นกฎหมายภายใน เช่น คำจำกัดความหรือขอบเขตของกิจกรรม การคิดคำนวณเพื่อหาปริมาณก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น อีกทั้งกฎหมายภายในของแต่ละประเทศยังต้องศึกษารายละเอียดทางวิชาการอีกมากและจำเป็นต้องใช้เวลาและทรัพยากรพอสมควรในการ

ดำเนินการเพราะข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจอยู่ในปัจจุบันมีความไม่แน่นอน เช่น ความสัมพันธ์ของการเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ อุณหภูมิ และระดับน้ำทะเล ก็ยังต้องอาศัยข้อมูลฐานจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย เป็นต้น

2.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในการป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.1.1 ประเด็นการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน

เนื่องจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน สำหรับประเทศไทยได้มีกฎหมาย เช่นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 มีการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่ให้สิทธิและหน้าที่แก่พลเมืองในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแทรกไว้ในหลายมาตรา เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร มาตรา 59 ว่าด้วยสิทธิที่จะได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานราชการ ทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งรัฐวิสาหกิจในกิจกรรมหรือโครงการที่อาจจะมีผลกระทบต่อปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ มาตรา 69 ว่าด้วยบุคคลมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมาตรา 290 การให้อำนาจองค์กรท้องถิ่นในการจัดการบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศที่อยู่ในเขตพื้นที่ เป็นต้น

2.1.2 ประเด็นการจัดทำบัญชีภายใต้พิธีสารเกียวโต

สำหรับประเทศไทย ในฐานะประเทศภาคีที่ไม่อยู่ในภาคผนวกของประเทศที่ 1 non – Annex1 ไม่ต้องมีพันธกรณี ในการดำเนินการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกแต่อย่างใด เพียงแต่ต้องจัดทำบัญชีการปล่อยก๊าซภายใต้พิธีสารเกียวโต ที่เรียกว่า Greenhouse Gas Inventory ต้องดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้พิธีสารเกียวโต

2.1.3 ประเด็นพิพาทเกี่ยวโต ตามมาตรา 3.4 กิจกรรมของมนุษย์มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มาตรา 3.4 ประเทศภาคีแต่ละประเทศที่อยู่รวมในภาคผนวกที่ 1 เสนอข้อมูลที่แสดงถึง ระดับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในปีพ.ศ. 2533 และเตรียมข้อมูลที่สามารถคาดประมาณ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณสต็อกของปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในปีต่อไปให้แก่องค์กร ย่อยเพื่อให้คำปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพิจารณา ให้ที่ประชุมประเทศภาคีของพิพาท กำหนดรูปแบบ กฎระเบียบและแนวทางที่จะกำหนดกิจกรรมของมนุษย์ในพื้นที่เกษตรและ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและในพื้นที่ป่าแต่ละประเภทว่าเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือการกำจัดโดยแหล่งรองรับอย่างไร เพียงใดในการที่จะเปลี่ยนแปลง ปริมาณที่ได้กำหนดให้กับประเทศภาคีของพิพาทที่รวมอยู่ในภาคผนวกที่ 1 ของอนุสัญญาฯ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความไม่แน่นอนและความโปร่งใสในการรายงาน ความสามารถในการพิสูจน์และการ ทำงานที่มีระเบียบวิธีของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ข้อวินิจฉัยดังกล่าวต้องใช้ในระยะเวลาตามพันธกรณีครั้งที่สองและต่อไป ประเทศภาคีอาจ เลือกใช้ข้อวินิจฉัยดังกล่าวกับกิจกรรมของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้นสำหรับช่วงระยะเวลาของพันธกรณีครั้ง แรกก็ได้ ถ้ากิจกรรมดังกล่าวได้เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ. 2533

2.1.4 ประเด็นพิพาทเกี่ยวโต ตามมาตรา 12 กลไกการพัฒนาที่สะอาดกับ โครงการ CDM ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของกลไกการพัฒนาที่สะอาดตามมาตรา 12 Clean Development Mechanism (CDM) เป็นการช่วยเหลือประเทศภาคีที่อยู่นอกภาคผนวกที่ 1 ที่จะบรรลุถึงการ พัฒนาที่ยั่งยืนและในการมีส่วนช่วยสนองตอบวัตถุประสงค์สูงสุดของอนุสัญญาฯ และในการ ช่วยเหลือประเทศภาคีในภาคผนวกที่ 1 ในการบรรลุการดำเนินการในการจำกัดปริมาณการปล่อย ที่วัดได้และการลดก๊าซพันธกรณีภายในมาตรา 3 โดยภายใต้กลไกการพัฒนาที่สะอาด ประเทศ ภาคีที่อยู่นอกภาคผนวกที่ 1 (กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา) จะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมใน โครงการที่มีการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับรอง ส่วนประเทศภาคีในภาคผนวกที่ 1 (กลุ่ม ประเทศที่พัฒนาแล้ว) อาจใช้ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซที่รับรองแล้วที่ได้จากกิจกรรมโครงการ นั้นช่วยในการดำเนินการตามพันธกรณีอันเป็นส่วนหนึ่งในการจำกัดปริมาณการปล่อยก๊าซที่วัดได้ และลดก๊าซที่มีพันธกรณีภายใต้มาตรา 3 ซึ่งได้กำหนดโดยที่ประชุมสมัชชาประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ที่เป็นการประชุมของประเทศภาคีพิพาทนี้

สำหรับประเทศไทยได้ทำการศึกษากลไกการพัฒนาที่สะอาดภายใต้พิธีสารเกียวโต โดยมีการดำเนินการโครงการ CDM มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และภาคีส่วนใหญ่เห็นว่าประเทศกำลังพัฒนาที่ร่วมดำเนินการโครงการ CDM ควรเป็นผู้กำหนดค่านิยาม นโยบาย เงื่อนไข และลำดับความสำคัญของโครงการในการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศของตน โดยคำนึงถึงผลได้เสียทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทยในโครงการ CDM ได้แก่ การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากแหล่งเผาไหม้พลังงานเชื้อเพลิง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นทางเลือกที่มีต้นทุนค่อนข้างต่ำ และการประเมินปริมาณก๊าซที่ลดลงทำได้ไม่ซับซ้อน และนอกจากนี้ยังมีทางเลือกอื่นเช่น ในการลดการปล่อยก๊าซมีเทนจากการกำจัดขยะ และการเกษตร การลดการปล่อยก๊าซไนตรัสออกไซด์จากปุ๋ยและกระบวนการผลิตอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในการควบคุมและจัดการแก้ปัญหาสภาพภูมิอากาศ

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นประเทศภาคีตามอนุสัญญาและได้ให้สัตยาบันกับพิธีสารเกียวโต เป็นผลให้ประเทศไทยจะต้องดำเนินการตามพันธกรณีโดยมีกฎหมายภายในมารองรับเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของพิธีสารเกียวโต และสามารถวิเคราะห์ประเด็นกฎหมายภายในได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 ประเด็นการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก โดยการสนับสนุนและสร้างและมีการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ไบโอดีเซล ก๊าซโซฮอล และก๊าซธรรมชาติ ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อใช้พลังงานทดแทนให้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการนำร่องโดยให้ยานพาหนะในหน่วยงานของกทม. ติดตั้งอุปกรณ์เสริมเพื่อให้สามารถใช้พลังงานทางเลือกได้ รวมไปถึงการออกกฎหมายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เช่น การออกกฎหมายกำหนดสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการนำพลังงานทดแทนมาใช้ผลิตความร้อนและกระแสไฟฟ้า รวมทั้งปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในอาคาร ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดพลังงาน

2.2.2 ประเด็นการปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิง

ตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535³ มาตรา 3 ได้กำหนดคำนิยาม “เชื้อเพลิง” หมายความว่า ถ่านหิน หินน้ำมัน ทรายน้ำมัน น้ำมันเชื้อเพลิง ก๊าซธรรมชาติ ก๊าซเชื้อเพลิง เชื้อเพลิงสังเคราะห์ ฟืน ไม้ แกลบ กากอ้อย ชยะ และสิ่งอื่นตามที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 7(4) การอนุรักษ์พลังงานในโรงงานยังรวมถึง การเปลี่ยนไปใช้พลังงานอีกประเภทหนึ่ง

มาตรา 8 กำหนดว่าโรงงานประเภทใดบ้างที่เป็นโรงงานควบคุม ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 9 กำหนดให้เจ้าของโรงงานควบคุมต้องอนุรักษ์พลังงาน ตรวจสอบ วิเคราะห์การใช้พลังงานให้เป็นไปตามกฎกระทรวงที่รัฐมนตรีออกโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ

มาตรา 11 กำหนดให้เจ้าของโรงงานควบคุมมีหน้าที่หลายประการ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายและแผนในการอนุรักษ์พลังงานของโรงงาน และส่งให้แก่กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ตลอดจนตรวจสอบและวิเคราะห์การปฏิบัติตามเป้าหมายและแผนอนุรักษ์พลังงาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2538 โดยกำหนดให้เจ้าของอาคารควบคุมมีหน้าที่ตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดหลายประการ และนอกจากนี้ยังกำหนดการใช้เครื่องมือวัดประสิทธิภาพในการเผาไหม้เชื้อเพลิงอีกด้วย

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ⁴ ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศโดยการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการควบคุมแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ โดยการตรวจวัดจะมีการประเมินจากสถานการณ์ของมลพิษทางอากาศ และได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพทางอากาศในบรรยากาศสำหรับมลพิษที่สำคัญ และพบทั่วไป เช่น ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ สารตะกั่ว เป็นต้นโดยคุณภาพทางอากาศไม่ควรต่ำกว่าที่กำหนด ส่วนสารมลพิษไม่ควรมีเกินค่ามาตรฐานที่กำหนดเช่นกัน มิฉะนั้นจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ที่อยู่ในบริเวณนั้นๆ ได้

³ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2535

⁴ Air and noise pollution in Thailand 1978 , p. 2.

2.2.3 ประเด็นการใช้พลังงานทดแทน

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้อาศัยอำนาจพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมกำหนดมาตรฐานน้ำมันเครื่อง 2T ลดควันขาวเป็นมาตรฐานบังคับสำหรับน้ำมันเครื่องที่ใช้กับรถจักรยานยนต์ให้มีควันขาวซึ่งมีความทึบแสงได้ไม่เกินร้อยละ 30 แทนการใช้ น้ำมันเบนซิน ซึ่งมีราคาถูกกว่าด้วย เป็นต้น⁵

2.2.4 ประเด็นการใช้ประโยชน์ที่ดินและป่าไม้

ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504⁶ มาตรา 6 กำหนดบริเวณที่เรียกว่า“อุทยานแห่งชาติ”เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติที่เป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน ก็ให้มีอำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกา

ดังนั้น ที่ดินที่จะกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

มาตรา 16ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด 1) ยึดถือหรือครอบครองที่ดินรวมตลอดถึงก่อสร้าง แผ้วถางหรือเผาป่า

จากกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ห้ามมิให้มีการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยรักษานุรักษ์ป่าไม้ ซึ่งในการบังคับใช้อย่างจริงจังย่อมเป็นเครื่องมือในการเก็บกักคาร์บอนไว้ได้ ในส่วนการปลูกต้นไม้เป็นจำนวนมากหรือน้อย ไม่มีกฎหมายกำหนดห้ามไว้ก็ตาม ดังนั้น หากประชาชนต้องการปลูกต้นไม้จึงอาจทำได้ในที่ดินของรัฐ หรือเอกชนที่สนใจซึ่งอาจทำในลักษณะเป็นสวนเอกชนและจะทำให้เป็นแหล่งกักเก็บคาร์บอนได้เช่นเดียวกัน การปลูกป่าเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีค่าและต้นทุนต่ำ แต่ในการตรวจวัดปริมาณการลดและการเก็บกักก๊าซเรือนกระจกนั้นก็ยังเป็นเรื่องที่มีความยุ่งยากอยู่ นอกจากนี้แล้ว การเก็บคาร์บอนในรูปเนื้อไม้ถือว่าการลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกเพียงชั่วคราวเท่านั้น ประกอบกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ยังมีความไม่ชัดเจนและแน่นอน ดังนั้นจึงต้องให้ความระมัดระวังต่อการ

⁵ รายงานของคณะกรรมการสิทธิสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา เรื่องการจัดการมลพิษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ , กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา , หน้า 62

⁶ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

อนุรักษ์ป่าไม้ให้คงอยู่ตลอดไปเพื่อแก้ไขปัญหการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมิให้เกิดสภาวะโลกร้อน

2.3 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยกับการฟื้นฟูและแก้ไขปัญหการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.3.1 ประเด็นมาตรการบรรเทาทุกข์และเยียวยา

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535⁷ มาตรา 36 กำหนดเรื่องการบังคับใช้กฎหมายโดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการจับกุมบุคคลใดที่กระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งรวมถึงการฝ่าฝืนข้อกำหนดเรื่องการปล่อยอากาศเสีย และมลพิษทางอากาศ ทั้งนี้เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีตามกฎหมาย

มาตรา 37 ให้อำนาจเจ้าพนักงานซึ่งพบว่าผู้ประกอบการโรงงานผู้ใดทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหาย หรือความเดือดร้อนแก่บุคคล หรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงาน หรือใกล้เคียงกับโรงงาน มีอำนาจสั่งระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนดังกล่าว หรือสั่งให้แก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด

หากเห็นสมควร เจ้าพนักงานอาจขออนุมัติจากปลัดกระทรวง หรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจผูกมัดประทับตราเครื่องจักร เพื่อมิให้เครื่องจักรทำงานได้ในระหว่างการปฏิบัติ ตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นว่า มาตรา 36กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าจับกุมบุคคลที่ไม่มีพยานหลักฐานอันชัดแจ้งว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง แต่หากมีเพียงพฤติการณ์อันทำให้สงสัยได้ว่าผู้นั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก็สามารถดำเนินการจับกุมได้แล้ว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นกฎหมายที่บัญญัติในการช่วยลดจุดอ่อนของกฎหมายที่เกี่ยวกับปัญหการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากโดยปกติแล้วเป็นการยากที่จะทำการพิสูจน์ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด เช่น ในการปล่อยมลพิษทางอากาศจะเห็นได้ว่าบางครั้งอาจไม่มีสี ไม่มีกลิ่น

⁷ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ทั้งนี้จะมีกรมโรงงานอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการออกหรือต่อใบอนุญาตให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งรับผิดชอบในการควบคุมปัญหามลพิษทางอากาศจากกิจกรรมอุตสาหกรรมโดยตรง นอกจากนี้แล้วยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบปริมาณสารมลพิษที่ปล่อยออกจากโรงงานอุตสาหกรรม และมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งพักใช้ใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการอุตสาหกรรมได้ หากปรากฏว่าโรงงานไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน ซึ่งจะรวมถึงเรื่องมลพิษด้วย

โดยในเรื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมมลพิษทางอากาศซึ่งกำลังกลายเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นตลอดเวลา จนอาจถึงระดับที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ และยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในท้องถิ่นที่อยู่อาศัยโดยรอบยังมีกรมตำรวจ ได้แก่ กองทะเบียนยานพาหนะ และกองบังคับการตำรวจจราจร ทำหน้าที่ที่สำคัญของกองทะเบียนฯ ได้แก่ การตรวจสอบสภาพรถยนต์ โดยตรวจสอบเรื่องความปลอดภัยซึ่งรวมทั้งการระบายสารมลพิษจากท่อไอเสียรถยนต์ จากรถยนต์ที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 1,600 กิโลกรัม ส่วนหน้าที่ที่สำคัญของกองบังคับการตำรวจจราจร คือ การควบคุมการจราจร รวมทั้งการตรวจจักรถยนต์ที่ระบายสารมลพิษจากท่อไอเสียรถยนต์เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดขณะนำมาใช้งานบนถนน

2.3.2 ประเด็นการทบทวนและศึกษาวิจัยบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและวิจัยจะเห็นว่าปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศถือเป็นเรื่องสำคัญระดับชาติ แม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งองค์กรระหว่างประเทศเพื่อความร่วมมือกันในการรักษามิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแต่กระนั้น ก็ยังไม่อาจยับยั้งการทำลายล้างโดยสังเกตได้จากเกิดภาวะภัยธรรมชาติ ทำให้เกิดการทบทวนและศึกษาวิจัยบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องไม่ว่าในส่วนของภาครัฐบาล เอกชน และสถาบันการศึกษา ที่อาจมีขีดความสามารถในการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาฯ และพิธีสารเกียวโต โดยผู้เขียนเห็นว่ายังจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเรื่องของความรู้และความเข้าใจ บทบาทและหน้าที่ขององค์กรแต่ละส่วน การพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อเร่งดำเนินการตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ และพิธีสารเกียวโต

⁸ Air and noise pollution in Thailand 1978 : pp 2 อ้างแล้ว

⁹ กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย, "การเฝ้าระวังคุณภาพอากาศและเสียง", คู่มือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เล่ม 4, (กุมภาพันธ์ 2535), น. 36.

2.3.3 ประเด็นเพิ่มมาตรการและอุดช่องว่างทางกฎหมาย

หากศึกษาประเด็นกฎหมายที่จะมารองรับมาตรการเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามอนุสัญญาฯ และภายใต้พิธีสารเกียวโตนั้น จะเห็นได้ว่า มาตรการนโยบายทางด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของพิธีสารเกียวโต ผู้เขียนเห็นว่ายังไม่มี ความชัดเจนในระดับนโยบาย ยังมีการขาดข้อมูลพื้นฐานที่จะมาสนับสนุนการตัดสินใจในเชิงนโยบายและการเพิ่มบทบาทการทางกฎหมาย รวมทั้งการอุดช่องว่างทางกฎหมายมิให้มาจำกัดขีดความสามารถทางด้านเทคนิคและข้อมูล เงินทุน เพื่อดำเนินการรองรับการอนุวัติตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ และพิธีสารเกียวโต

3. หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ¹⁰

3.1 หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยทำหน้าที่ในการประสานงานด้านข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ

1. กระทรวงการต่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมองค์การ ระหว่างประเทศ ซึ่งจะมีบทบาทในระดับระหว่างประเทศในด้านการเจรจาและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

2. กระทรวงการคลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และกรมสรรพากร ซึ่งจะมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการด้านการจัดเก็บภาษีจากกิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับพันธกรณีภายใต้พิธีสาร

3.2 หน่วยงานภาคเอกชน

เนื่องจากการส่งเสริมและรักษาคุณภาพเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไม่ใช่เพียงว่าจะต้องเป็นเฉพาะในหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น เพราะปัญหาดังกล่าวมี

¹⁰ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน จึงควรให้ทุกคนมีส่วนร่วม

การดำเนินงานของหน่วยงานภาคเอกชนไม่ได้ยึดติดกับกฎระเบียบมากมายเหมือนหน่วยงานภาครัฐ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินการต่างๆ ให้เป็นไปตามบรรลุมติวัตถุประสงค์ รวมทั้งสามารถทำในส่วนที่ทางหน่วยงานภาครัฐอาจดำเนินการไม่อาจทำได้ตามกฎระเบียบด้วย และหน่วยงานภาครัฐเองอาจต้องถูกตรวจสอบจากหน่วยงานภาคเอกชน ตัวอย่างเช่น หน่วยงานภาคเอกชน ที่จัดให้มีอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงานต่างๆ ของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 การให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง การริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดภาวะโลกร้อน การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อน เสนอแนะความคิดเห็นต่อหน่วยงานภาครัฐหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้แล้วการเล็งเห็นถึงคุณค่าในการรักษาสิ่งแวดล้อม สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบในการประชุมเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2534 ให้กำหนดวันที่ 4 ธันวาคม ของทุกปี เป็นวันสิ่งแวดล้อมไทย ตามที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เสนอ เนื่องมาจากมีการตระหนักว่าปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมนับเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในวงกว้าง และนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศ อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีการใช้ทรัพยากรมีอัตราเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย รวมถึงการมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลง และมีสภาพเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนให้ความสนใจและให้ความสนับสนุนอย่างจริงจังในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2532 ณ ศาลา ดุสิตาลัย พระตำหนัก จิตรลดารโหฐาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพร เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา มีใจความตอนหนึ่งที่แสดงความห่วงใยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนชาวไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน นับเป็นจุดเคลื่อนไหวในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในสภาวะโลกร้อนนี้ โดยขอให้ทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานรัฐ และเอกชน ในการสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ทางสังคม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม ในส่วนของภาครัฐได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสิ่งแวดล้อมมาเป็นอันดับแรก โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมและรณรงค์ด้านการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศอย่างจริงจัง สำหรับภาคเอกชนได้เริ่มให้ความสำคัญ เรื่องสภาวะโลกร้อนอย่างจริงจัง โดยมีการคำนึงถึง เรื่องผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ และการใช้พลังงานทดแทนในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนกระบวนการผลิตต่างๆ โดยมีการริเริ่มโครงการอนุรักษ์ และพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมส่วนรวม ของประเทศ ตลอดจนได้มี การจัดตั้งองค์กรใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในรูปของมูลนิธิ ชมรม สมาคม เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินงานการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกัน รวมถึงเป็นการปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้มีจิตสำนึกในการเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความรู้สึกร่วมกันของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม อันจะแสดงให้เห็นถึงการรวมพลังของประเทศ เพื่อร่วมกันพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม